

Verejná správa v strednej Európe

PhDr. Matúš VYROSTKO, PhD.
úvod a 1. prednáška

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVĚ

Cieľom predmetu je oboznámiť študentov s podstatou a fungovaním verejnej správy ako formy verejnej moci v demokratickom štáte všeobecne a v stredoeurópskych štátoch zvlášť. Študenti si osvoja obsahové znaky dvoch rozhodujúcich súčastí verejnej správy – štátnej správy a územnej samosprávy, následne sa oboznámia s princípmi dobrej verejnej správy a ich aplikáciou v krajinách strednej Európy.

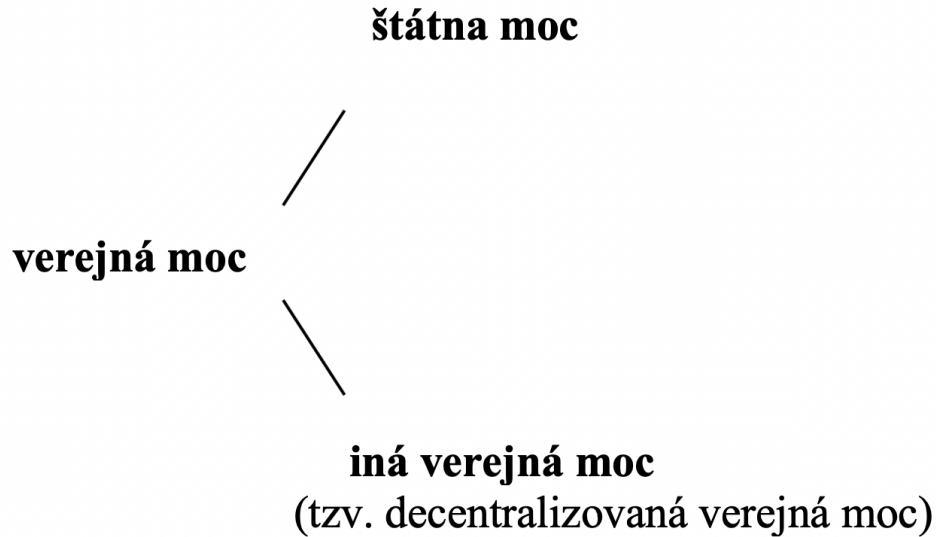

Obsah predmetu študentom umožní pochopiť organizáciu štátnej správy z hľadiska jej subjektu a vykonávateľov v jednotlivých štátoch strednej Európy so zameraním na spoločné a osobitné znaky. V rovnakom zmysle si osvoja študenti úlohy a štruktúru územnej samosprávy – miestnej i regionálnej - v stredoeurópskych štátoch. Študenti po absolvovaní predmetu získajú vedomosti, ktoré im umožnia pochopiť pozíciu verejnej správy v demokratickom štáte, dokážu analyzovať a argumentačne zdôvodniť jej ústavnoprávne zakotvenie a organizačné zabezpečenie a takto získané vedomosti tvorivo uplatniť v praxi.

Verejná správa – čo je to?

- **Praktická činnosť – správa vecí verejných**
- **Vedná disciplína**
- **Študijný odbor, študijný program**
- **Inštitucionálne zabezpečenie – sústava inštitúcií a orgánov verejnej správy, ktoré ju vykonávajú**

Ako sa delí verejná moc?

vykonávaná štátnymi orgánmi moci
zákonodarnej (parlament)
výkonnej (vláda, prezident)
súdnej (ústavný súd, všeobecné súdy).

vykonávaná neštátnymi subjektmi,
v našom prípade orgánmi obecnej
a regionálnej samosprávy (v Česku
kraj, na Slovensku samosprávny kraj,
v Poľsku vojvodstvo, v Maďarsku
župa).

- **KLIMOVSKÝ, Daniel. Základy veřejnej správy. Bratislava: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-8168-002-1.**
- **KNEŽOVÁ, Jana. Základy teórie verejnej správy. Košice: FVS UPJŠ, 2014.**
- **KOŠIČIAROVÁ, Soňa. Princípy dobrej verejnej správy a Rada Európy. Bratislava: Iura Edition, 2012. ISBN 978-80-8078-519-2**
- **PALÚŠ, Igor. Verejná správa v strednej Európe. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik v Opavě, 2015. Elektronická studijní opora.**
- **POMAHÁČ, R. Základy teorie veřejné správy. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-330-8. info**

- **KONEČNÝ, Stanislav. Verejná správa v členských štátoch Európskej únie. Košice: FVS UPJŠ, 2016.**
- **PALÚŠ, Igor. Miestna správa vo vybraných štátoch Európskej únie. Košice: FVS UPJŠ, 2009.**
- **POMAHAČ, Richard a Marie WIDEMANNOVÁ. Veřejná správa a evropská právní integrace. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2002. ISBN 80-245-0310-7.**
- **SCISKALOVÁ, Marie, Veřejná správa. Slezská univerzita Opava, OPF Karviná 2013.**
- **KOLEKTIV AUTORŮ. Evropská veřejná správa. Praha: UJAK, 2015. EAN 9788074521102.**

- **písomná skúška**

- pre úspešné ukončenie predmetu je potrebné vychádzať z obsahu prednášok, seminárov a povinnej literatúry

- **1. Verejná správa, pojmové vymedzenie, súčasti (štruktúra) verejnej správy, štátna správa, územná samospráva**
- **2. Transformácia verejnej správy, reformy verejnej správy, modernizácia verejnej správy, obsahové vymedzenie, aplikácia na štáty strednej Európy, osobitne Česko.**
- **3. Princípy dobrej verejnej správy, verejná správa a právo na spravodlivý proces.**
- **4. Organizácia verejnej správy (so zameraním na štátnu správu) v strednej Európe – spoločné a rozdielne.**
- **5. Vlády a orgány štátnej správy v Českej republike a Slovenskej republike.**

- **6. Vlády a orgány štátnej správy v Poľskej republike a Maďarsku**
- **7. Vlády a orgány štátnej správy v SRN a Rakúsku**
- **8. Územná samospráva v Českej republike.**
- **9. Územná samospráva v Slovenskej republike.**
- **10. Územná samospráva v Poľskej republike.**
- **11. Územná samospráva v Maďarsku.**
- **12. Územná samospráva v SRN a Rakúsku.**

1. přednáška

- **najširšia štátna činnosť**
- **súčasť výkonnej moci**
- **ústredná (ministerstvá) alebo miestna úroveň (napr. okresné úrady)**
- **činnosť výkonná (uvádzajú do praxe zákony) a nariad'ovacia (prijímajú normatívne právne akty (nie zákony, ale napr. nariadenia vlády, vyhlášky ministerstiev ..) a individuálne právne akty (napr. stavebné povolenie)**
- **normatívny vs. individuálny správny akt**

- - správa územného plánovania a výstavby
- - správa lesného hospodárstva
- - správa vodného hospodárstva
- - správa na úseku ochrany a využívania nerastného bohatstva
- - správa školstva
- - správa zdravotníctva
- - správa kultúry
- - správa zamestnanosti
- - správa vnútorných vecí

- **správa živnostenského podnikania**
- **- správa informácií**
- **- správa štátnej štatistiky**
- **- správa katastra nehnuteľností**
- **- policajná správa**
- **- správa obrany**
- **- správa súdnictva**
- **- správa dopravy**

- základom slobodného štátu je slobodná obec
- vyjadrením snahy realizovať úlohy na zabezpečenie záujmov územného spoločenstva relatívne samostatne a bez priamej ingerencie štátu a štátnych orgánov
- Orgány územnej samosprávy sú volené, t. j. vznikajú zdola. Nekopírujú vždy administratívno-teritoriálne členenie štátu, t. j. nie vždy sú vytvorené na úrovni každej územno-správnej jednotky (napr. v Česku, Rakúsku i na Slovensku sa nevytvára orgán územnej samosprávy na úrovni okresu)
- Orgány územnej samosprávy vykonávajú **vlastnú pôsobnosť** (rozhodujú o veciach vlastnej samosprávy priznanej ústavou a zákonmi a za svoje rozhodnutie nesú zodpovednosť) a
- tzv. **prenesenú pôsobnosť** (ide o situácie, keď štát zákonom preniesie na územné samosprávne celky výkon niektorých úloh štátnej správy, pričom výkon týchto úloh a ich plnenie štát kontroluje a z časti alebo v plnom rozsahu finančne zabezpečuje).
- Orgány územných samosprávnych celkov môžu prijímať vlastné normatívne právne akty a to buď v rámci samostatnej pôsobnosti, alebo na základe zákona a v jeho medziach aj v oblasti prenesenej pôsobnosti.

- **najčastejšie prostredníctvom orgánov samosprávy obce, resp. orgánov vyšších územných celkov**
- **- miestnym (obecným) alebo regionálnym referendom**
- **- na zhromaždeniach obyvateľov obce (napr. v Slovenskej republike)**
- **- prostredníctvom ľudovej iniciatívy (napr. v Maďarsku).**

- **správu vlastného majetku a majetku štátu zvereného miestnym samosprávam do užívania**
- **- zostavovanie a schvaľovanie rozpočtu obce (vyššieho územného celku) a záverečného účtu**
- **- rozhodovanie vo veciach miestnych (regionálnych) daní a poplatkov a vykonávanie ich správy**
- **- usmerňovanie ekonomickej činnosti, výkon podnikateľskej činnosti a investičnej výstavby**
- **- údržba a správa miestnych komunikácií, verejných priestranstiev, kultúrnych, sociálnych, školských, športových a iných zariadení, ako aj kultúrnych pamiatok**

- **zabezpečovanie verejnoprospešných služieb, najmä nakladanie skomunálnym odpadom, správa a udržiavanie zelene, zásobovanie vodou, odvádzanie odpadových vôd zo žúmp, miestna verejná doprava**
- - ochrana životného prostredia
- - koncepcia a rozvoj bytovej výstavby a bývania
- - prijímanie normatívnych právnych aktov (nariadení, vyhlášok)
- - zakladanie, riadenie a zrušovanie rozpočtových a príspevkových organizácií, ako aj
- iných právnických osôb a zariadení
- - zabezpečovanie a ochrana verejného poriadku
- - miestne (regionálne) referendum a tvorba vlastných samosprávnych orgánov

Premeny verejnej správy

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVĚ

- - transformácia verejnej správy
- - reformy verejnej správy
- - modernizácia verejnej správy

- **komplexné systémové zmeny verejnej správy vo všetkých základných ekonomických, politických a sociálnych súvislostiach.**
- **V krajinách V4 ide vlastne o uskutočňovanie zmien, ktoré nastali po roku 1989, t. j. o nahradenie totalitného systému verejnej správy politicky ovládaného komunistickou stranou, demokratickým systémom verejnej správy**
 - legalita
 - legitimita
 - garancia územnej samosprávy s kompetenciami
 - transparentnosť
 - občianska participácia
 - prvky priamej demokracie ...

- znamená podstatnú organizačnú, funkčnú a kompetenčnú zmenu určitého významného segmentu verejnej správy
- príkladmi reformy verejnej správy sú
 - územná reforma a funkcionálna reforma verejnej správy,
 - zmeny v stupňoch verejnej správy (napr. zrušenie okresných úradov),
 - reforma ústrednej štátnej správy,
 - komunálna reforma (zlučovanie obcí, kompetenčné delenie obcí, zriaďovanie spoločných obecných úradov a pod.)

- **spojená sprechodom od industriálnej k postindustriálnej informatickej spoločnosti,**
- **súvisí s ekonomizáciou verejnej správy a prenikom manažérskych prvkov do jej obsahu a systému fungovania**
- **predstavuje dlhodobý proces, ktorý má v každej krajine svoj vlastný obsah, formy a intenzitu**
- **Existuje viacero príčin podporujúcich proces modernizácie verejnej správy, patrí k nim napr.**
 - **narastanie krízových javov v zabezpečovaní sociálnej funkcie štátu (najmä v oblasti zdravotníckej starostlivosti, sociálneho zabezpečenia a sociálnych služieb),**
 - **úsilie o zvýšenie efektívnosti verejnej správy,**
 - **znižovanie nákladov na poskytovanie verejných služieb**
- **trvalo udržateľný rozvoj**

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA
V OPAVĚ**

Ďakujem za pozornosť

PhDr. Matúš Vyrostko, PhD.
matus.vyrostko@fvp.slu.cz